SÄRSKILT UTTALANDE
2021-10-19

TN 2020-1390

Trafiknämnden
Ärende 6

Vänsterpartiet

Tilldelningsbeslut som avser upphandling Busstrafik Nacka/Värmdö (E36C) och Huddinge/Botkyrka/Söderort (E37C)

Vi beklagar att underlaget till detta tilldelningsbeslut avseende upphandling av busstrafik Nacka/Värmdö och Huddinge/Botkyrka/Söderort inte ger oss politiker möjlighet att få en tydlig insyn i motiveringarna bakom den föreslagna tilldelningen. Vi får inte ta del av förfrågningsunderlagen. Det är på ett allmänt plan djupt problematiskt eftersom det är vi politiker som ska stå till svars för besluten vi fattar.

I dessa två upphandlingar finner vi det djupt bekymmersamt att det bara kommit in två anbud på respektive område, av samma två anbudsgivare. Det är inte mycket till konkurrens på en fri marknad som enligt teorin ska ge den optimala balansen mellan pris och kvalité och därmed, i det här fallet, den mest effektiva busstrafiken. När anses det egentligen vara för få anbudsgivare för att kunna genomföra en upphandling? Vi anser att med endast två anbudsgivare har gränsen definitivt passerats, och att upphandlingen skulle avbrytas och trafiken istället direkttilldelas ett av Region Stockholm ägt bolag, förslagsvis under namnet SL.

När det gäller elektrifieringen av bussflottan var det positivt att båda anbudsgivarna nådde kraven för det högsta betyget, men vi finner att kraven på antal elbussar synes väl lågt ställda. Att det därefter under de tio år avtalen sträcker sig inte ställs krav på att antal elbussar ska öka är djupt olyckligt för energieffektiviseringen och klimatet. Det är allvarligt att Region Stockholm därmed frånsäger sig möjligheten att driva på för en snabbare och kraftigare utveckling av antalet elbussar. Med trafiken i egen i regi skulle Regionen behålla rådigheten att driva på för en klimatsmart kollektivtrafik.

Vänsterpartiet har länge förespråkat ett återtagande av busstrafiken, och all annan kollektivtrafik, i egen regi. Pandemin och den kris som den orsakat har med all tydlighet visat på många av de problem som finns med att driva kollektivtrafiken med upphandlad trafik. I en situation när trafikförvaltningen måste agera snabbt och fatta bra beslut som får genomslag skapar situationen med många olika operatörer och avtalsrelationer onödiga problem. Förvaltningen har inte automatisk tillgång till verksamhetsinformation då den finns hos operatörerna och man måste ta hänsyn till rådande avtal. Detta för med sig att besluten med stor sannolikhet tas under större besvär och stress, att de kommer senare samt

är sämre underbyggda och därmed av sämre kvalité. I denna kris har avtalens olika ersättningsmodeller, till exempel VBP-modellen, skapat problem. Med ett uppsplittrat ansvar för trafiken, med många olika aktörer och avtalsområden blir det tungrott. Var är smidigheten och flexibiliteten?

Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser. En robust trafik för resenärer med bra och stabila arbetsvillkor för personal är något regionen, som en långsiktig och ansvarsfull operatör, kan bidra till. Det är de anställda som ser till att verksamheten fungerar, och regionen behöver inte gå omvägen via företag för att organisera upp verksamheten. Varför lägga ut stora belopp på upphandlingar bara för att personalen ska få nya uniformer och behöva lära upp nya företag hur de ska sköta verksamheten?

Så länge dessa upphandlingar fortgår kräver Vänsterpartiet vassare formuleringar kring verksamhetsövergång utan försämringar, kollektivavtal i alla leverantörsled, mänskliga rättigheter och meddelarfrihet. Vi vill ha ett förbud mot delade turer.

Vänsterpartiet är, för resenärernas och personalens skull, således emot denna upphandling, och därför deltar vi inte i dagens tilldelningsbeslut.